

**Preventie- en Handhavingsplan alcohol
Gemeente Moerdijk**

NIX18

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	2
1.1. Aanleiding.....	2
1.2 Achtergrond.....	2
2. Preventie- en Handhavingsplan Alcohol.....	2
3. Analyse en uitgangspunten.....	2
3.1. Probleemanalyse.....	2
3.2. Uitgangspunten.....	3
3.3. Relatie met andere beleidsterreinen.....	4
4. Doelstellingen preventie en handhaving.....	5
4.1. Ambitie en vaststellen prioriteiten.....	5
4.2 Regionale alcoholpreventie.....	5
4.2.1 Aansluiting bij project Think before you drink.....	5
4.2.2. Regionaal preventieprogramma.....	5
4.2.3. Uitgangspunt “regionale aanpak met lokale vrijheid.....	5
4.3 Lokale alcoholpreventie.....	6
4.4 Lokaal toezicht en handhaving.....	6
4.4.1 Handhavingsbeleid.....	6
4.4.2.Toezicht.....	6
4.4.3 Handhaving.....	7
5. Acties Preventie en Handhaving Alcohol.....	7
5.1 Alcoholpreventie.....	7
5.2 Handhaving uitvoering.....	8
6. Communicatie.....	9
7. Resultaten.....	9
Literatuurlijst.....	10
<u>Bijlagen:</u>	
Bijlage 1 Resultaten van diverse onderzoeken naar alcoholgebruik onder jongeren	12
Bijlage 2 Lokale uitvoeringsacties alcoholpreventie gemeente Moerdijk “Inwoners beslissen zelf over leefstijl “Kies Gezond!”	13

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 1 januari 2014 is de tweede wetwijziging van de Drank- en Horecawet (DHW) doorgevoerd. Belangrijkste element van de wijziging is dat hiermee de leeftijdsgrens voor verstrekking én voor het aanwezig hebben van alcohol op voor het publiek toegankelijke plaatsen verhoogd is naar 18 jaar. In de wetwijziging is eveneens opgenomen dat gemeenteraden iedere vier jaar een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol vaststellen (artikel 43a DHW). Op 16 januari 2014 is de Paraplunota Maatschappij 2014-2030 vastgesteld. In de uitvoeringsstrategie van het thema gezondheid is de wettelijke verplichting om het Preventie en Handhavingsplan vast te stellen opgenomen.

1.2 Achtergrond

Op 1 januari 2013 is de nieuwe Drank- en Horecawet in werking getreden. Het belangrijkste element van deze wetwijziging betreft een uitbreiding van de bevoegdheden van gemeenten, met het oog op de bescherming van de volksgezondheid (met name van jongeren) en het voorkomen van alcohol gerelateerde ordeverstoring. De gemeente heeft bevoegdheden gekregen om het alcoholgebruik terug te dringen door het stellen van regels. Op 13 februari 2014 is de para-commerciële verordening vastgesteld waarin de schenktijden en de alcoholverstrekking tijdens privé bijeenkomsten en bijeenkomsten van derden in gebouwen voor verenigingen, stichtingen en kerken wordt geregeld. De gemeenten in de regio, inclusief Moerdijk hebben dit geregeld door deze verplichting te integreren in de APV. De verantwoordelijkheid van de handhaving ligt bij de gemeentelijke toezichthouders.

2. Het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol

Met het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol wil de wetgever stimuleren dat gemeenten actief nadenken over en uitvoering geven aan het verbinden van de beleidsterreinen Volksgezondheid (voorlichting en bewustwording) en Openbare Orde en Veiligheid (beleid en handhaving) als het gaat om alcoholpreventie. Onderzoek heeft meerdere malen laten zien dat beide beleidsterreinen van belang zijn voor effectieve alcoholpreventie bij jongeren.

Het Preventie- en Handhavingsplan bevat de hoofdzaken van het beleid dat zich richt op de preventie van alcoholgebruik, met name onder jongeren, en de handhaving van de wet. Het plan kan tussentijds worden gewijzigd.

In het plan wordt in ieder geval aangegeven:

- a. wat de doelstellingen zijn van het Preventie- en Handhavingsplan;
- b. welke acties worden ondernomen om alcoholgebruik te voorkomen, met name onder jongeren en al dan niet in samenhang met andere preventieprogramma's vanuit de Wet publieke gezondheid;
- c. de wijze waarop het handhavingsbeleid wordt uitgevoerd en welke handhavingsacties in de door het plan bestreken periode worden ondernomen;
- d. welke resultaten in de door het plan bestreken periode minimaal behaald dienen te worden.

Het Preventie- en Handhavingsplan dient uiterlijk zes maanden (per 1 juli 2014) na inwerkingtreding van het voorstel tot wijziging van de Drank- en Horecawet (1 januari 2014) te worden vastgesteld. In Moerdijk wordt dit plan in november 2014 vastgesteld.

3. Analyse en uitgangspunten

3.1. Probleemanalyse

Alcoholgebruik kan ongunstig zijn voor de ontwikkeling van de hersenstructuren. Juist als hersendelen in ontwikkeling zijn, zijn ze erg kwetsbaar voor deze giftige stof. Als er in de puberjaren veel wordt gedronken, ontwikkelt het brein zich minder goed. Wordt er gekeken naar het brein van personen die erg veel hebben gedronken in hun puberteit dan blijkt dat bepaalde functies bij hen minder goed ontwikkeld zijn. Pubers met alcoholproblemen scoren lager dan andere jongeren op taalvaardigheid, intelligentie, aandacht en ruimtelijk inzicht. Overmatig alcoholgebruik kan dus

gevolgen hebben voor het brein, maar vergroot ook de kans op verkeersongevallen, letselschade, geweld (waaronder ook seksueel geweld) en onveilig vrijen. Vooral jongeren die veel drinken zijn vaker bij deze vormen van riskant gedrag betrokken.

Als jongeren in hun puberjaren veel drinken, neemt de kans toe dat ze later problemen met hun drankgebruik krijgen. Eén op de drie mannen in de leeftijdsgroep van 16 tot 24 jaar valt onder de noemer 'probleemdrinker'. Iemand wordt zo genoemd als hij of zij problemen heeft door regelmatig of stevig drinken'. Regelmatig drinken is daarbij minstens 21 dagen per maand vier of meer glazen drank. Stevig drinken is minstens vier keer per maand zes of meer glazen drank. De problemen lopen uiteen van black-outs door drankgebruik tot alcoholongevallen, regelmatige dronkenschap/katers en problemen met vrienden en familie (Van Dijk e.a. 2005). De GGD hanteert in de GGD monitors de term "binge drinken". Dit wil zeggen dat iemand in de afgelopen vier weken bij minstens één gelegenheid 5 of meer glazen alcohol heeft gedronken. De cijfers uit de gezondheidsmonitors van de GGD laten voor Moerdijk het volgende beeld zien:

Tabel 1. Alcoholgebruik onder Moerdijkse jongeren van 12 t/m 18 jaar (Bron: Jeugdmonitor 12-18 jarigen 2007 en 2011 GGD West-Brabant)

Alcoholgebruik	2007	2011
Heeft wel eens alcohol gedronken	62	53
Drinkt alcohol; leeftijd eerste glas alcohol:		
- jonger dan 12 jaar	11	4
- 12 of 13 jaar	35	19
- 14 of 15 jaar	44	59
- 16 jaar of ouder	10	18
Drinkt 20 glazen alcohol of meer per week	4	5
Heeft/is in de afgelopen 4 weken:		
- alcohol gedronken	47	46
- bij minstens één gelegenheid 5 glazen of meer gedronken (binge drinker)	31	30
- dronken of aangeschoten geweest	18	15
Drinkt wel eens alcohol en ouders vinden:		
- het goed	59	67
- dat ik minder moet drinken	4	2
- raden het af	17	14
- verbieden het	3	3
- weten het niet	1	2
- zeggen er niets van	14	12
Drinkt alcohol en heeft in de afgelopen 4 weken bij minstens één gelegenheid 5 glazen of meer gedronken (% binge drinkers van de drinkers)	64	62

Zie bijlage 1 voor de resultaten van diverse onderzoeken naar alcoholgebruik onder jongeren.

De Drank- en Horecawet en daarbinnen het Preventie- en Handavingsplan Alcohol bieden kansen om de handhaving van de leeftijdsgrenzen te verbeteren.

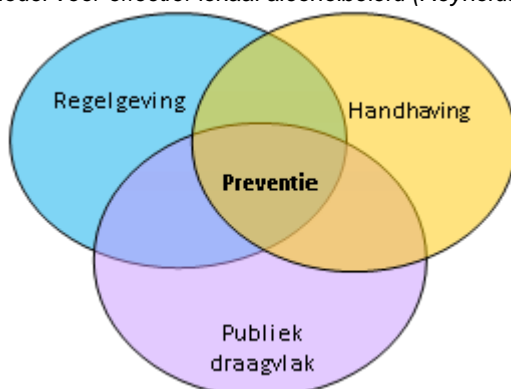
3.2. Uitgangspunten

Dit plan is gebaseerd op een integrale aanpak; er is immers sprake van een Preventie- en Handavingsplan. Meerdere afdelingen binnen de gemeente, en dus ook meerdere type maatregelen, worden ingezet bij de aanpak van de alcoholproblematiek. Wetenschappelijke studies laten namelijk zien dat een integrale benadering van de problematiek rondom alcohol een cruciaal kenmerk is van effectief alcoholbeleid (Reynolds, 2003).

Als uitgangspunt voor integraal alcoholbeleid hanteren we het preventiemodel van Reynolds (2003). Het preventiemodel kent 3 beleidspijlers, te weten: publiek draagvlak, regelgeving en handhaving. De pijlers staan deels op zichzelf maar overlappen elkaar ook (figuur 1). Het model van Reynolds is gebaseerd op de systeemtheorie van Holder (1998) die duidelijk maakt dat alcoholgebruik altijd een resultaat is van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving, het aanbod van drank en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de gebruiker

bepaalt. Holder laat daarmee zien dat alcoholpreventie nooit alleen op het individu gericht kan zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de omgeving van de drinker beïnvloeden. In dit Preventie- en Handhavingsplan staat daarom de omgeving centraal.

Figuur 1. Integraal beleidsmodel voor effectief lokaal alcoholbeleid (Reynolds, 2003).

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) laat in een overzichtsstudie naar alcoholbeleid zien dat maatregelen die de beschikbaarheid van alcohol beperken het meest effectief zijn in het terugdringen van alcoholgebruik (Babor e.a., 2010).

De volgende omgevingsfactoren zijn van invloed op het drinkgedrag van jongeren:

- de prijs van alcohol,
- het beschikbare assortiment,
- het aantal verkooppunten,
- de leeftijdsgrenzen en naleving en handhaving daarvan,
- de aanwezige promotie van alcohol,
- de normen in de sociale omgeving van het individu (bijvoorbeeld van ouders),
- het overheidsbeleid.

Tabel 3. Overzicht van beleidsmaatregelen en hun effectiviteit zoals aangetoond in wetenschappelijk onderzoek (Babor e.a., 2010).

Maatregel	Effectiviteit	Hoeveelheid
Minimum verkoopleeftijd	+++	+++
Verhogen van prijs (accijnzen, minimumprijzen)	+++	+++
Beperken van verkooptijden	++	++
Meer handhaving	++	++
Beperken van reclame	+ / +++	+++
Training barpersoneel	-	+++

Een eenzijdige aanpak gericht op slechts één of twee van dergelijke factoren is gedoemd te mislukken. Preventiestrategieën die gebaseerd zijn op handhaving van wet- en regelgeving, training van alcoholverstrekkers, instellen van alcoholvrije zones en intensieve media-aandacht zijn potentieel succesvol (Holder e.a., 1999).

3.3. Relatie met andere beleidsterreinen

Het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol is opgenomen in de uitvoeringsstrategie van het thema gezondheid van de Paraplunota Maatschappij (zie inleiding). Behalve gezondheid en handhaving is ook het Integraal Risico- en Veiligheidsbeleid van belang.

4. Doelstellingen preventie en handhaving

4.1. Ambitie en vaststellen prioriteiten

In het verlengde van de Drank en Horecawet (DHW) richten de ambitie en doelen zich op twee aspecten:

Gezondheid en welzijn: de negatieve gevolgen van alcoholgebruik op de gezondheid vermijden en beperken. Dit richt zich voornamelijk op de schadelijke effecten bij jongeren.

Openbare orde: het voorkomen en beperken van schade en overlast als gevolg van alcoholverstrekking en -gebruik.

4.2. Regionale alcoholpreventie

Voor wat betreft preventie is bij de invoering van de nieuwe Drank en Horecawet per 1 januari 2013 gekozen om regionaal op te trekken en het alcohol-preventiebeleid af te stemmen. Binnen deze regionale aanpak is als hoofdthema gekozen om de preventie te richten op het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren tot 23 jaar. Hierbij wordt niet gestreefd naar nieuwe interventies of activiteiten maar vooral naar het benutten van bestaande instrumenten.

In het kader van een gezamenlijke preventieaanpak zijn de volgende drie richtingen uitgezet:

4.2.1 Aansluiting bij project *Think Before You Drink*

De 18 gemeenten in de regio West-Brabant hebben gezamenlijk het voorkomen van het gebruik van alcohol door jongeren vastgesteld als prioriteit voor gezondheidsbeleid. Deze ambitie wordt vormgegeven door het regionaal alcoholmatigingsproject *Think before you drink*¹(TBYD).

Binnen TBYD werken alle 18 gemeenten uit West-Brabant samen met GGD West-Brabant, verslavingsinstituut Novadic-Kentron, de politie, bureau Halt en vele andere partners om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen. Het project is in 2009 gestart. Binnen de aanpak wordt zoveel mogelijk een integrale benadering gehanteerd gericht op de beleidsterreinen Volksgezondheid, Jeugd, Onderwijs en Openbare Orde & Veiligheid. Binnen dit project zijn diverse interventieprogramma's ontwikkeld die verspreid in de regio op lokaal niveau in verschillende mate al worden ingezet.

In oktober 2013 is de eerste fase van TBYD in West-Brabant afgesloten. Met de afronding van fase 1 verschuift de behoefte van de projectdeelnemers van 'ontwikkelen van interventies' naar 'lokale implementatie en borging'. Doelstelling van het vervolg van TBYD (fase 2) is dan ook dat in alle gemeenten aandacht wordt besteed aan alcoholgebruik door jongeren doordat structureel beleid wordt gevoerd en interventies worden uitgevoerd om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen. In fase 2 komt de focus daarom te liggen op het actueel houden van de interventiekoffer en de lokale implementatie hiervan. Er wordt aansluiting gehouden bij dit project.

4.2.2. Regionaal preventieprogramma

Op regionaal niveau zijn de volgende pijlers voor het preventieprogramma geformuleerd:

- a. Bewustwording van ouders, jongeren en drankverstrekkers van de risico's van (overmatig) drankgebruik voor jongeren.
- b. Betrekken van ouders.
- c. Aansluiting zoeken tussen preventie en handhaving. Bijvoorbeeld door een convenant af te sluiten tussen gemeenten en alcoholverstrekkers met betrekking tot preventie-afspraken. Notoire overtreders zonder eigen preventieaanpak worden gericht gecontroleerd. Op deze wijze kan de beperkte handhaving capaciteit efficiënt worden ingezet.
- d. Kennisuitwisseling en afstemming tussen gemeenten die is gericht op toepassing en uitvoering (regionale werkgroep alcoholmatiging).

De raad heeft deze pijlers met het "beleid alcoholmatiging Jeugd" op 13 februari jl, bij de besluitvorming over de nieuwe taken uit de nieuwe Drank en Horecawet, vastgesteld. Deze pijlers dienen nu als uitgangspunt voor het Preventie- en Handhavingplan.

4.2.3 Regionale aanpak als uitgangspunt met ruimte voor *couleur locale*

Naast de regionale aanpak en afstemming blijft de behoefte en de ruimte bestaan om 'couleur locale' aan te brengen en acties uit te voeren die aansluiten bij de lokale behoefte en structuur.

---

¹ www.thinkbeforeyoudrink.nl

4.3. Lokale alcoholpreventie

De gemeente Moerdijk zet zich samen met haar partners in om de gezondheid van inwoners te beschermen, te bewaken en te bevorderen. In het thema gezondheid, onderdeel van de paraplunota Maatschappij, is een van de drie hoofddoelstellingen "inwoners beslissen zelf over leefstijl: kies gezond!". Het alcohol(matigings)beleid is hierbij een van de thema's. Prioriteit wordt gegeven aan het tegengaan van schadelijk alcoholgebruik onder jongeren tot 23 jaar. De lokale activiteiten zijn dan ook, als afgeleide van de regionale pijlers, gericht op bewustwording onder jongeren, hun ouders en drankverstrekkers van de risico's van (overmatig) drankgebruik.

De rol van de ouders is belangrijk. Ouders en opvoeders vormen immers de basis en bepalen een aantal cruciale randvoorwaarden voor gezond leven. Om hen te informeren over de risico's van schadelijk alcoholgebruik worden de bestaande netwerken benut (verloskundigen, jeugdgezondheidszorg, CJG, jongerenwerk) en wordt aanvullend collectieve voorlichting geboden. Het doel is om enerzijds ouders beter te laten communiceren met hun kinderen over alcoholgebruik, zodat deze later beginnen, of minder alcohol gaan drinken. Anderzijds is het doel jongeren beter weerstand te laten bieden tegen de druk om alcohol te gaan drinken. Het versterken van de weerbaarheid van jongeren is belangrijk om het gebruik van andere genotmiddelen (drugs) tegen te gaan. De ervaring leert dat de opkomst van ouders en verenigingen op informatieavonden laag is. Bij het organiseren van de voorlichting wordt gezocht naar vormen die meer kans bieden op een hogere opkomst. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de interventiekoffer van TBYD.

Scholen zijn een belangrijke uitvoeringspartner. Gemeentebreed wordt het project Doe effe Normaal uitgevoerd (DENO, zie bijlage 2). In het kader van het veiligheidsbeleid is er een Convenant Veilige School met samenwerkingsafspraken tussen gemeente, onderwijs, politie en openbaar ministerie om een veilig klimaat op en rond de school te creëren. In dit convenant is aandacht voor (het tegengaan) van alcoholgebruik. Voor een succesvolle aanpak is draagvlak voor alcoholmatiging bij de scholen daarom van groot belang. Behalve met het onderwijs vindt voor de alcoholpreventie samenwerking plaats met het CJG, politie, bureau Halt, Novadic-Kentron, het jongeren/straathoekwerk, GGD West-Brabant met name via het project Think Before You Drink e.a.

4.4. Lokaal toezicht en handhaving

Met de gewijzigde Drank en Horecawet (per 1 januari 2013) is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving van de wet. De burgemeester is in de Drank- en Horecawet aangewezen als het tot handhaving bevoegde bestuursorgaan. De bevoegdheden tot bestuursrechtelijk handhaven met betrekking tot horeca gerelateerde onderwerpen vinden hun wettelijke grondslag in de Algemene wet bestuursrecht, de Gemeentewet en de Algemene plaatselijke verordening.

4.4.1. Handhavingsbeleid

In het op 14 april 2012 vastgestelde Handhavingsprogramma 2012-2015 zijn de kaders en de uitgangspunten van het integrale handhavingsbeleid vastgesteld. Jaarlijks wordt aan de hand van het Handhavingsprogramma een uitvoeringsprogramma opgesteld en door het college van burgemeester en wethouders van gemeente Moerdijk vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma beschrijft de beschikbare capaciteit voor toezicht en handhaving o.a. voor openbare orde en veiligheid (APV), evenementen en bijzondere wetten w.o. de Drank- en Horecawet. Het aantal toezichthouders dat nodig is hangt af van het aantal controles, het soort controles, de duur van de controles en de wijze waarop de controles worden uitgevoerd. Het uitvoeringsprogramma 2014 is op 28 januari 2014 vastgesteld. In het Alcohol- en horecasanctiebeleid gemeente Moerdijk beschrijft de burgemeester zijn aanpak van overtredingen bij alcoholverstrekkers.

4.4.2 Toezicht

De toezichthouders richten zich op onderstaande taken:

Leeftijdsgrenzen	Verkoop van alcoholische dranken aan personen jonger dan 18 jaar in de horeca, inclusief sportkantines en andere niet-commerciële horeca
Sluitingstijden en schenktijden	Sluitingstijden van de horeca, inclusief schenktijden van sportkantines en andere niet-commerciële horeca en evenementen
Bijeenkomsten	Bijeenkomsten georganiseerd door paracommerciële instellingen
Leidinggevend	Aanwezigheid van leidinggevend of vereiste persoon bij

	horecabedrijf
Evenementen	Alcoholverstrekking bij evenementen

4.4.3 Handhaving

Op horeca-inrichtingen waar alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse wordt verstrekt, zijn de bepalingen van de Drank- en Horecawet van toepassing. Horecabedrijven dienen te beschikken over een vergunning op grond van de Drank- en Horecawet; hetzelfde geldt voor slijterijen. Supermarkten mogen, behoudens sterke drank, zonder vergunning alcoholhoudende dranken verkopen (bier, wijn etcetera), maar dienen zich daarbij wel aan de Drank- en Horecawet te houden. Op grond van de Drank- en Horecawet kunnen maatregelen worden genomen tegen overtredingen van de wet of vergunningvoorschriften.

Alcohol- en horecasanctiebeleid

Het Alcohol- en Horecasanctiebeleid gemeente Moerdijk en de daarbij behorende toezichtstrategie en risico analyse is op 17 december 2013 vastgesteld. Dit beleid beschrijft de aanpak van overtredingen bij alcoholverstrekkers en is opgesteld door de Brabantse werkgroep Drank- en Horecawet. Het Alcohol- en Horecasanctiebeleid gemeente Moerdijk is dan ook een nadere uitwerking van de Brabantse Handhavingsstrategie voor wat betreft het sanctioneren van overtredingen bij alcoholverstrekkers. In het politiedistrict de Markiezaten is dit door de districtsgemeenten overgenomen. Hierdoor ontstaat in het district zo veel mogelijk een uniforme aanpak van overtredingen bij alcoholverstrekkers.

De bestuurlijke boete als sanctie-instrument is uitdrukkelijk onderdeel gemaakt van de handhaving strategie. Doordat deze boete snel kan worden opgelegd, worden overtreders direct met hun daden geconfronteerd en de opbrengsten van de opgelegde boetes vloeien rechtstreeks terug naar de gemeenten.

Naast het opleggen van een bestuurlijke boete, kan de burgemeester in dit kader:

- vergunningen intrekken of schorsen;
- een last onder bestuursdwang of dwangsom opleggen;
- een inrichting (tijdelijke) sluiten;
- bezoekers laten verwijderen.

Uitgangspunt binnen het sanctiebeleid is dat overtredingen van wet- en regelgeving door middel van handhaving tot beëindiging worden gebracht. Het is mogelijk dat wanneer sprake is van zeer bijzondere omstandigheden er tijdelijk van bestuursrechtelijk handhavend optreden wordt afgezien.

Toezichtstrategie

In de toezichtstrategie is vastgelegd welke vormen van toezicht worden onderscheiden en wat de basiswerkwijze hierbij is. Het gaat om preventieve handhaving met een accentverschil tussen actief (gepland) en passief toezicht (naar aanleiding van meldingen/ klachten).

De aantallen controles op jaarbasis, verdeeld over de diverse vormen van toezicht, zijn variabel en worden daarom jaarlijkse in het uitvoeringsprogramma opgenomen.

Sanctiestrategie

Het Alcohol- en horecasanctiebeleid vormt de basis voor de sanctiestrategie. Na het constateren van een overtreding, wordt de daarin vastgelegde sanctie toegepast. De sanctiestrategie is uitgewerkt in een sanctietabel. De sanctietabel is opgenomen in het op 17 december 2013 vastgestelde Alcohol- en Horecasanctiebeleid gemeente Moerdijk.

5. Acties Preventie en Handhaving alcohol

5.1. Alcoholpreventie

Regionale uitvoering

Om de doelen en streefpercentages te behalen focust Think before you drink zich in fase 2 op het:

- Ondersteunen van gemeenten bij lokale implementatie van de beschikbare interventies en activiteiten.
- Volgen van en inspelen op nieuwe en landelijke ontwikkelingen. De implementatie van de nieuwe Drank- en Horeca Wet is een ontwikkeling die veel mogelijkheid schept om integraal te werken

aan het onderwerp alcohol en jongeren binnen een gemeente of de wijziging van de verkoopleeftijd van 16 naar 18 jaar.

- up-to-date houden van de interventiekoffer.

De regionale werkgroep alcoholmatiging waarbinnen kennisuitwisseling en afstemming plaatsvindt, blijft bestaan. Hieraan wordt door de 7 gemeenten in West-Brabant West deelgenomen.

Lokale uitvoering

De lokale preventie-activiteiten zullen zich voornamelijk richten op (toekomstige) ouders, onderwijs en de sportverenigingen. Voor de bestaande activiteiten geldt dat nog moet worden gezien of er aanpassing nodig is gelet op het ophogen van de alcoholleeftijd naar 18 jaar. Naast de huidige preventie-activiteiten zullen er ook nieuwe preventie-activiteiten worden opgezet waarbij o.a. de interventies uit de interventiekoffer van het TBYD project worden gebruikt. Er wordt bij de keuze van de activiteiten vraaggericht gewerkt; er wordt aangesloten bij de leefwereld van inwoners.

- Zie bijlage 2 voor de lokale preventie-activiteiten in Moerdijk.

5.2. Handhaving uitvoering

Hieronder volgt de wijze waarop het handhavingsbeleid wordt uitgevoerd en welke handhavingsacties in de door het plan bestreken periode worden ondernomen. De ambitie 2014 voor toezicht en handhaving is 1 controle per inrichting per jaar en 1 leeftijdscontrole per inrichting per jaar. De toezichtstrategie is als bijlage opgenomen bij het Alcohol- en horecasanctiebeleid en richt zich op de volgende aandachtsgebieden:

- grote evenementen;
- uitgaansgelegenheden;
- cafés;
- sportkantines;
- supermarkten en slijterijen.

Er is een inventarisatie gemaakt van de bovengenoemde objecten die is opgenomen in de basislijst objecten, waarbij de ureninzet, inzet in duo's en frequentie zijn afgezet. De geschatte inzet aan toezicht zal ca. 440 uur bedragen. In de capaciteitsplanning van het uitvoeringsprogramma 2014 Vergunningen en Handhaving is voor het toezicht op de Drank en Horecawet 400 uur beschikbaar. De planning is gemaakt op basis van een eerste inventarisatie van het aantal locaties en nieuwe kengetallen. Het is mogelijk dat het aantal locaties afwijkt of dat meer of minder tijd per locatie nodig is dan het kengetal aangeeft. Dit kan er in resulteren dat niet alle taken in 2014 kunnen worden uitgevoerd. Afhankelijk van de ervaringen dient het programma voor 2015 te worden bijgesteld. Dit zal eind 2014 gebeuren bij het vaststellen van het uitvoeringsprogramma 2015 Vergunningen en Handhaving.

Basiscontrole

Voordat de controle op leeftijdsgrenzen worden uitgevoerd is het zaak de vergunningen actueel te hebben. Met een basiscontrole wordt vastgesteld of de vergunning nog op orde is en of de leidinggevende ook echt aanwezig is.

Controle op Leeftijdsgrens

De ambitie is een controlefrequentie van 1 maal per inrichting per jaar basiscontrole en 1 maal per inrichting per jaar een leeftijdscontrole. Aan de hand van de opgedane ervaringen zal dienen te worden gezien of deze frequentie volstaat.

Gemeentelijke samenwerking is een pré bij leeftijdscontroles. Met name het feit dat men steeds meer wordt herkend, maakt het op den duur moeilijk voor lokale BOA's om leeftijdsgrensovertredingen op heterdaad vast te stellen. Uitwisseling van regionale ervaringen biedt bovendien vaak inspiratie.

Welke handhavingsacties worden in de door het plan beschreven periode ondernomen?

De basisambitie 2014 voor toezicht en handhaving is 1 controle per inrichting per jaar. Met betrekking tot de leeftijdscontrole is vanuit de regio dezelfde ambitie neergelegd dus 1 leeftijdscontrole per inrichting per jaar.

In de praktijk is het de vraag of aan de basisambitie (per inrichting 1 basiscontrole en 1 leeftijdscontrole) voldaan kan worden. Het uitvoeren van deze controle gaat gepaard met de nodige risico's waaronder agressie naar de controleurs. Het is dan ook noodzakelijk om de controles in regioverband uit te voeren waarbij meerdere controleurs gezamenlijk toe gaan zien op de naleving van de regels.

Het onderdeel vergunningen wordt meegenomen in reguliere controles. Om toezicht en handhaving goed neer te kunnen zetten, wordt er binnen de regio gewerkt aan een samenwerking. Binnen deze samenwerking gaan de gemeenten Halderberge, Roosendaal, Rucphen en Moerdijk de krachten bundelen om gezamenlijk toezicht te kunnen houden op gebied van o.a de DHW leeftijdscontrole. Hiervoor zal een convenant worden gesloten waardoor het voor de BOA's mogelijk zal worden om op elkaars grondgebied te handhaven.

6. Communicatie

Goed alcoholbeleid is niet zomaar populair bij inwoners en ondernemers. Zeker bij zo'n nieuwe leeftijdsgrens is het goed om het draagvlak voor regels en handhaving te vergroten. Dat kan door te informeren over onder andere de gevolgen voor de gezondheid van alcohol en door te wijzen op te behalen winst qua veiligheid en openbare orde.

De landelijke overheid voert de komende jaren campagne onder de slogan 'NIX onder de 18' via Nix 18 (www.nix18.nl). Evenals de afgelopen jaren worden ook vanuit Think Before You Drink regelmatig publieks-campagnes uitgezet. Om de sociale norm te versterken dat niet drinken onder de achttien jaar normaal is. Materiaal uit de landelijke campagne wordt zoveel mogelijk lokaal ingezet. Zo zal bijvoorbeeld via de gemeentelijke website en sociale media, de gemeentelijke voorlichtingspagina van de Moerdijkse Bode en persberichten het belang van geen alcohol onder de achttien en alcoholmatiging in algemene zin, onder de aandacht worden gebracht.

7. Resultaten

Voor de vertaling van de doelstelling in resultaten sluit Moerdijk voor het alcoholgebruik onder jongeren aan bij de beoogde resultaten van Think Before You Drink.

- a) De leeftijd waarop jongeren hun eerste glas alcohol drinken is in Moerdijk gedaald t.o.v. de leeftijd in 2011 en 2007 (zie pagina cijfers in die jaren staan in bovenstaande tabel)
- b) Het percentage jongeren in Moerdijk dat recent dronken of aangeschoten is geweest (in de afgelopen 4 weken), is gedaald t.o.v. het percentage in 2007 en 2011 (2007:18% 2005: 15%)
- c) Het percentage binge-drinkers in Moerdijk (in de afgelopen 4 weken bij één gelegenheid 5 glazen alcohol of meer gedronken), is gedaald t.o.v. de voorgaande jaren
- d) Het gemiddelde nalevingspercentage leeftijdsgrenzen in Moerdijk is verhoogd.
- e) Het aantal ouders dat het goed vindt dat hun kind onder de 18 jaar alcohol drinkt is gedaald.

Het bevorderen van een gezonde leefstijl is niet gemakkelijk. Iedereen maakt zijn eigen keuzes en preventiebeleid is een kwestie van lange adem. De veranderingen in trends worden gevolgd via de gezondheidsmonitors van GGD West-Brabant en nalevingsonderzoeken onder drank-verstrekters. Eind 2015 wordt de jongerenmonitor opnieuw afgenomen. Dit betekent dat medio 2016 zicht komt op het behalen van de resultaten. Nalevingsonderzoeken worden opgepakt via Think Before You Drink.

Literatuur

Babor, T., e.a. (2010). *Alcohol: no ordinary commodity. Research and public policy. Second Edition.* Oxford: Oxford University Press. Utrecht: Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid (STAP_)

Franken, F. & Selten, E. (2013). *Alcoholverstrekking aan jongeren onder de 16 jaar: Nalevingsonderzoek regio West-Brabant.*

Heppe, E.C.M., & Y.W. Theunis (2013). *Think before you drink: rapportage nameting regionaal alcoholproject.* Breda: GGD West-Brabant.

Holder, H.D. (1999). *Alcohol and the community. A systems approach to prevention.* Cambridge: Cambridge University Press.

Mulder, J., Bovens, R., Franken, F., & Sannen, A. (2013). *Proces in uitvoering. Een zoektocht naar de operationalisatie van cruciale procesfactoren in de uitvoering van regionale alcoholprojecten.* Utrecht: Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid (STAP).

Reynolds, R.I. (2003). *Building confidence in our communities.* London: London Drug Policy Forum.

Bijlage 1 Resultaten diverse onderzoeken alcoholgebruik jongeren

Sinds 1988 is onder Nederlandse jongeren het alcoholgebruik flink toegenomen. Jongeren gingen in de loop van de afgelopen decennia meer, vaker en op jongere leeftijd drinken. In 2003 waren Nederlandse jongeren zelfs koplopers in Europa, als het ging om binge drinken, oftewel het op een avond meer dan vijf drankjes drinken (Hibell e.a., 2012).

Afgelopen decennium werd sterk ingezet op het voorkomen van drinken door jongeren onder de 16. Gevolg was dat drankgebruik onder jonge pubers sterk afnam, vooral onder de jongste groep: in 2003 had 36% van de 12-jarige jongens de afgelopen maand gedronken, in 2011 was dat geslonken tot 9,4%. Bij 12-jarige meisjes daalde het aandeel actuele drinkers van 25,4 naar 5,8% (Verdurmen e.a., 2012). In geen ander Europees land nam drankgebruik onder jonge drinkers zo spectaculair af. Onder jongeren van 16 jaar en ouder veranderde er echter weinig. Zij verminderden hun alcoholgebruik niet. Bijna de helft van de jongeren van 16 jaar was de afgelopen maand een keer dronken of aangeschoten, zo blijkt uit de cijfers van 2011 (Verdurmen e.a., 2012).

Als jongeren aan drank willen komen is dat relatief makkelijk in Nederland. Meer dan de helft van de verkooppunten (53%) leefde de oude leeftijdsgrens van 16 jaar niet na in 2013 (Roodbeen, e.a., 2014).

In de regio West-Brabant is in 2011 en in 2013 het nalevingspercentage onderzocht door middel van een 'mystery-shopping' onderzoek. Bij verschillende alcoholverkooppunten hebben jongeren van 15 jaar alcohol proberen te kopen. Dit onderzoek liet zien dat het nalevingspercentage in de regio West-Brabant de afgelopen periode niet is verbeterd. In 2011 werd er in de horeca, supermarkten, slijterijen, cafetaria's en sportverenigingen in 29% van alle aankoopogingen van jongeren onder 16 jaar correct nageleefd (dat wil zeggen: geen alcohol verkocht). In 2013 is dit percentage gedaald naar 12%. Enkel de supermarkten laten een verbetering zien van 22% in 2011 naar 48% in 2013.

In de gemeente Moerdijk zijn in het kader van het onderzoek in 2013 12 bezoeken afgelegd. Drie keer vond juiste naleving plaats. Het nalevingspercentage voor Moerdijk bedraagt hiermee 25%.

Daarnaast heeft in 2013 in West-Brabant een telefonisch onderzoek plaatsgevonden naar de opinie van jongeren en ouders over alcoholgebruik. De resultaten zijn weergegeven in tabel 2. Uit het onderzoek blijkt dat ouders en jongeren zich meer bewust zijn van de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik in vergelijking met 2010. Echter geeft een lager percentage jongeren van 16 jaar en ouder aan dat jongeren vanaf 16 te vaak en te veel alcohol drinken.

Tabel 2. Opinie West-Brabantse jongeren m.b.t. alcoholgebruik (Theunis & Heppe, 2013).

Jongeren 12 t/m 15 jaar	2013	2010
'alcoholgebruik is in alle gevallen schadelijk'	66%	40%
'een slokje alcohol kan geen kwaad'	21%	38%
Jongeren 16 t/m 18 jaar	2013	2010
'binge-drinken is schadelijk'	53%	38%
'jongeren drinken te vaak en te veel'	30%	53%

Uit de cijfers blijkt ook dat ouders en verzorgers minder vaak alcohol drinken in het bijzijn van hun kind. Het aantal opvoeders dat 18 jaar als leeftijdsgrens voor alcoholgebruik door jongeren stelde, verdubbelde van 9% in 2010 naar 18% in 2013 (Theunis & Heppe, 2013).

Bijlage 2 Lokale uitvoeringsactiviteiten alcoholpreventie gemeente Moerdijk

"Inwoners beslissen zelf over leefstijl "Kies Gezond!"

Structureel:

1. Voorlichting via preventieve jeugdgezondheidszorg.

Bij de screening in de 2^e klas van het voortgezet onderwijs door de GGD ligt de focus op gezonde leefstijl. (Toos/lvanka navragen of er concretere acties te noemen zijn)

2. Straathoekwerk

Gemeente Moerdijk maakt jaarlijks afspraken met Surplus over de invulling van o.a. het product Jongerenwerk. In 2014 zal het jongerenwerk de volgende activiteiten uitvoeren die mogelijk een relatie hebben met alcoholmatiging:

- met activiteiten aansluiten bij actuele thema's, waar mogelijk met samenwerkingspartners,
- organiseren van speciale activiteiten voor en met risicogroepen in Tune Inn,
- regelmatige contacten met groepen jongeren die elkaar op straat ontmoeten, met name met groepen waarover signalen van overlast of zorg zijn. Dit op grond van eigen waarneming, signalen uit de buurt en vanuit JPO,
- inzet op verslavingspreventie in samenwerking met Novadic –Kentron,
- doorverwijzen naar hulpverlening,
- structureel contact met de wijkagent,
- deelname jeugd preventieoverleg (JPO).

3. Collectieve preventie GGZ

In Moerdijk wordt het project KVO "kinderen van verslaafde ouders" aangeboden. Doel is het voorkomen van probleemgedrag bij deze kinderen.

4. Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het CJG heeft als taken: preventie (algemeen), advies, casusoverleg, netwerk.

5. Doe effe normaal (DENO) /B- smart

Het project wordt als voorbereiding op de overgang naar het voortgezet onderwijs aangeboden aan alle basisscholen (groep 8). Doel is kennis en bewustwording bevorderen over de volgende thema's: omgaan met elkaar (pesten), norm overschrijdend gedrag, gezonde voeding en bewegen, genotmiddelen (alcohol en drugs), omgaan met geld, kleine criminaliteit, vandalisme, seksualiteit, verkeersveiligheid etc. Binnen het project is aandacht voor ouderparticipatie (informatieavonden). Voor de uitvoering wordt samengewerkt met de politie, bureau Halt Midden en West- Brabant, Novadic-Kentron de GGD West-Brabant.. Jaarlijks wordt de aanpak geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

6. Verkenning van de mogelijke vraag van het Marklandcollege op het vlak van bewustwording schadelijk alcoholgebruik;

- is het Convenant Veilige School nog actueel?
- kunnen er met medewerking van het Marklandcollege 'NIX-afspraken' gemaakt worden tussen ouders en kinderen?

7. Deelname Happy Ouders Breda.

Happy Ouders is een project van de gemeente Breda. Ouders gaan op stap in Breda en krijgen vier verschillende interactieve presentaties aangeboden over wat hun puber te wachten staat bij een avondje stappen in Breda. Ook Moerdijkse ouders worden uitgenodigd.

8. KVVU overleg kwaliteitsmeter veilig uitgaan (KVVU)

Gezamenlijk overleg met horeca, politie Novadic-Kentron en de gemeente. In 2009 is op verzoek van de horeca een cursus Barcode gegeven.

9. Aandacht houden voor flankerend beleid, bijvoorbeeld toename van drugsgebruik of indrinken in keten. Half september 2014 zal Novadic-Kentron de uitkomsten en aanbevelingen van de veldverkenning onder de hangjongeren in Moerdijk opleveren.

10. Waar mogelijk verbinden van preventie en handhaving op lokaal niveau.

11. Deelname aan diverse overleggen: regionaal overleg werkgroep alcoholmatiging, lokaal overleg horeca, overleg openbare Orde en Veiligheid, Jeugdpreventie overleg, diverse casuïstiek overleg (veiligheidshuis)

Incidenteel

1. In januari 2013 en - 2014 is in het gemeentekantoor de jongerengemeenteraad georganiseerd. Thema in 2013 was “gezondheid en uitgaan” en in 2014 “het bedenken van een anti-alcohol en – roken campagne”.

2. Met de sportverenigingen wordt overleg gestart om te komen tot convenanten over verantwoorde verstrekking van alcohol in sportkantines. De gemeente bevordert hierbij het gebruik van IVA²-instructiemateriaal.

---

² Instructie verantwoord alcoholgebruik